

Škola Summerhill: slobodni pristup obrazovanju

Jurić, Barbara

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:304233>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-27**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET U RIJECI
ODSJEK ZA PEDAGOGIJU

Barbara Jurić

ŠKOLA SUMMERHILL: SLOBODNI PRISTUP OBRAZOVANJU

Završni rad

Rijeka, 2023. godina

Izjava o autorstvu

Ja, Barbara Jurić izjavljujem da sam završni rad pod nazivom „Škola Summerhill: slobodni pristup obrazovanju“ pod mentorstvom prof. dr. sc. Sofije Vrclj izradila samostalno. Svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima (bilo da su u pitanju mrežni izvori, udžbenici, knjige, znanstveni, stručni ili popularni članci) u radu su jasno označeni kao takvi te adekvatno navedeni u popisu literature.

Barbara Jurić

SAŽETAK

Rad se bavi analizom pedagoško-didaktičkih aspekata rada škole Summerhill koju je osnovao škotski pedagog Alexander Sutherland Neill 1921. godine u Suffolku u Engleskoj. Posebno se analizira pristup Summerhillskog osoblja i nastavnika, organizaciju rada ustanove, izvođenje nastave i njeno pohađanje kao i poteškoće na koje nailaze učenici, nastavnici, ali i roditelji djece koja pohađaju Summerhill. Škola Summerhill je opstala i aktivno radi i danas pod vodstvom Neillove kćeri Zoe Readhead unatoč svim kritikama koje su upućivale kako škola nije održiva zbog nedostatka standardizacije i sustavnog određenja.

Ključne riječi: Summerhill, slobodan odgoj, odgoj, Alexander Sutherland Neill

Sadržaj

1. UVOD	1
3. RAZVOJ SUMMERHILLA	3
4. PREPREKE S KOJIMA SE SUSREO SUMMERHILL	4
5. ORGANIZACIJA ŠKOLE SUMMERHILL	6
6. NASTAVA U SUMMERHILLU	8
7. NASTAVNICI SUMERHILLA	10
7.1. Autonomija u učenju	10
7.2. Emocionalni razvoj učenika	11
7.3. Njegovanje znatiželje	12
7.4. Fleksibilost u učenju	12
7.5. Njegovanje različitosti	13
8. IGRA I SAMOREGULACIJA	15
9. RAD U DJEČJOJ DOBI	16
10. PROBLEMATIČNA DJECA	17
11. ZAKLJUČAK	19

1. UVOD

Sustav razredno-nastavnih predmeta u obrazovanju postoji kao solidan pedagoški koncept oko 350 godina. Herbart i Ziller bili su ti koji su pročistili unutarnju strukturu tog sustava u 19. stoljeću. To je bilo vrijeme u kojem su pedagozi nastojali ponuditi revolucionarne pedagoške koncepte kako bi unaprijedili kvalitetu odgojno- obrazovnog procesa koji prati razvojne potrebe djeteta (Matijević, 2001).

J.J. Rousseau, u zamjenu za učenje u redovnim školama, preporučuje usmjerenje prema prirodi, slobodi i razvoju rada, odnosno slobodnom razvoju u prirodi i učenju kroz rad. Pestalozzi također pruža otpor praksi intelektualističke škole te se posvećuje razvoju pojedinca na tri razine. Vjeruje kako je za sladan razvoj snažnog djeteta potrebno zadovoljiti 3 vrste razvoja: razvoj ruke (tjelesni i radni razvoj), razvoj srca (moralni i emocionalni razvoj) te razvoj glave (intelektualni razvoj). Njemački pedagog Friedrich Fröbel svojim radom također mijenja pogled društva na rani odgoj, nalaže kako je cjelovit razvoj djeteta ostvariv prakticiranjem aktivnosti koje uključuju rad i igru za razliku od ustaljenog društvenog vjerovanja da se proces učenja odvija striktno analiziranjem knjiga i verbalnim poučavanjem djece u školama (Matijević, 2001). Osim ovih pokušaja dopunjavanja sustava razredno-predmetnom metodom, bilo je i onih pokušaja da se ona učvrsti kao dominantni pedagoški koncept. Prvi pokušaji odstupanja od koncepta intelektualne škole vidljivi su u 19. stoljeću. Već u dvadesetom stoljeću u Europi i Americi bilo je nekoliko pokušaja radikalne promjene unutarnje organizacije škole i većina tih pokušaja utemeljena je kao cjelovit pedagoški projekt, a neki od njih i danas ostaju kao modeli alternativnih škola: sustav Mannheim (Njemačka), sustav Montessori (Italija), Summerhill, Waldorfska škola (Njemačka) i Dalton Plan (Amerika) (Matijević, 2001). Roditelji imaju na izbor hoće li svoje dijete upisati u državnu školu ili jednu od sada višebrojnih alternativnih škola koje nisu regulirane državnim zakonskim propisima, već novim spoznajama u odgojno-obrazovnom procesu koje omogućuju djeci neograničen razvoj i slobodan pristup, a roditeljima dopuštaju detaljan uvid u obrazovni rad i napredak njihove djece. Jedna od takvih škola je Summerhill i u nastavku se daje prikaz slobodne škole Summerhill.

2. ŠKOLA SUMMERHILL

Školu Summerhill osnovao je škotski pedagog Alexander Sutherland Neill 1921. godine. Škola je kroz povijest često mijenjala svoju lokaciju pa se tako selila od Njemačke, Austrije i Walesa do Engleske gdje se zadržala do danas, u malom gradu Suffolku. Neill je školu osnovao u obliku internata zajedno sa svojom suprugom, a cilj im je bio stvoriti školu koja odgovara potrebama djeteta, a ne dijete koje odgovara zahtjevima škole (Matijević, 2001).

Vođen novim spoznajama o razvoju ličnosti kao i naturalizmom J.J. Roussoua Neill je smatrao kako su sva djeca istinski dobra, sva se rađaju dobrog i neiskvarenog srca te kako svi njihovi nestašluci i neprimjereno ponašanje proizlaze iz nesreće. Svako dijete koje je „teško“ jest u stvari nesretno jer da je sretno ne bi loše postupalo. Ustrojenost formalnog obrazovnog sustava, norme i pravila koja odrasli djeci nameću čine ih nesretnima. Stoga, Summerhill naziva mjestom u kojem se liječi dječja nesreća i sva djeca se odgajaju u sreći (Neill, 1980).

U Summerhill su dobrodošla sva djeca bez obzira na njihov uzrast, prethodno znanje, vjeru, nacionalnost ili porijeklo. Svako dijete proživljava period prilagodbe čije trajanje ono samo diktira, a traje onoliko dugo koliko je mržnje djetetu prouzročio redovni sustav obrazovanja, odnosno onoliko koliko je potrebno da se dijete izliječi od nesreće.

Temeljni koncept na kojem se zasnivao rad u Summerhillu je potpuna sloboda učenika. Fokus u Summerhillu usmjeren je na djetetovo bezbrižno djetinjstvo u kojem je svako dijete prepušteno samo sebi kako bi samoinicijativno razvilo osjećaj odgovornosti i emocionalne zrelosti (Appleton, 2000).

Nastava u Summerhillu nije obavezna, a školski raspored postoji samo za nastavnike kako bi im olakšao organizaciju rada. Učenici su slobodni hoće li pohađati svu nastavu, samo dio ili mogu izostati s cjelokupne nastave ukoliko to žele (Neil, 1980).

Često djeca koja dođu u Summerhill u početku odbijaju pohađati nastavu te svoje vrijeme provode igrajući se, zatim slijedi proces prilagodbe i shvaćanja da nastava nije nametnuta i obavezna, da nema ispita ni propitkivanja, zbog čega nastavu počnu doživljavati kao nešto novo, zanimljivo i korisno.

Proces prilagodbe gotov je kada je u potpunosti odbačena averzija prema učenju, stvorena kao rezultat silnih pravila formalnog obrazovnog sustava.

U doba kada je nepoštivanje autoriteta u školama rezultiralo fizičkim kažnjavanjem Summerhill u kojem su svi učenici ravnopravni sa svojim nastavnicima smatrao se predmetom ismijavanja. Neil (1980) izjavljuje kako su mediji i kritičari Summerhill nazivali

idimidođimi školom kako bi javnosti dali do znanja da je riječ o školi u kojoj ne postoje nikakva pravila koja djecu usmjeravaju na pristojno ponašanje, dok je u stvarnosti riječ o školi koja potiče razvoj mladih pojedinaca s izgrađenim samopouzdanjem bez straha od autoriteta. Summerhill je mala škola koja broji manje od 100 učenika uzrasta od 5 do 16 godina, od kojih mnogi dolaze iz inozemstva. Neill se zalagao za slobodu djece sve do svoje smrti 1973. Pedesetogodišnje iskustvo nije promijenilo njegove svjetonazore. Summerhill nastavlja i danas utjelovljivati ista načela kojima se vodio i tada, a koje i dalje poštuje trenutna voditeljica Summerhilla Neillova kći, Zoe Readhead (Silov, 2014).

3. RAZVOJ SUMMERHILLA

Godine 1920. A.S. Neil počeo je tražiti mjesto za izgradnju nove škole gdje bi mogao dati slobodu djeci i osoblju putem demokratskog upravljanja u skladu sa svojim obrazovnim načelima.

Tijekom putovanja Europom, započeo je istraživačke posjete progresivnim školama u ime teozofskog časopisa New Era. Stigavši u njemačku našao je smještaj u Hellerau blizu Dresdenu, gdje je posjetio obližnju školu „Dalcroze“ koju je prije rata osnovao Jacques Dalcroze kao centar za podučavanje Euritmije. Christine Baer, tadašnji voditelj škole bio je očaran Neillovim gledanjem na odgoj i poučavanje, poštujući njegove ideje i stavove predložio mu je da osnuje međunarodnu školu u dijelu školske zgrade koji se ne koristi. Neill je prihvatio ponudu te uložio svu svoju ušteđevinu u otvaranje međunarodne škole koja se smatra začetkom današnjeg Summerhilla (Hussein, 2005).

Slika 1. Prikaz Summerhill škole

Izvor: <https://www.summerhillschool.co.uk/>

Godine 1923. izbio je niz kriza uzrokovan okupacijom francuske vojske što je natjeralo Njemačku da stupi u rat i učini područje Dresdena nesigurnim za izvođenje nastave. To je potaknulo Neilla da preseli svoj odjel organizacije u Sonntagberg u Austriji. Međutim, u lipnju 1924. nastupila je financijska kriza i kolaps banki zbog čega je Neill izgubio svu ušteđevinu. Primoran prethodnim događajima Neill se seli u Lyme Regis u Englesku. Rezidencija u kojoj se smjestio zvala se Summer Hill, što je u konačnici postalo ime škole. Godine 1927. preselio se na svoju sadašnju lokaciju u Leiston, Suffolk, u Engleskoj. Kasnije, tijekom Drugog svjetskog rata, morao se privremeno preseliti u Ffestiniog, Wales, kako bi to mjesto ostavio na raspolaganje kao kamp za obuku britanske vojske, no po završetku rata nastava se ponovno izvodila u Suffolku, Engleskoj (Hussein, 2005).

4. PREPREKE S KOJIMA SE SUSREO SUMMERHILL

Škola Summerhill stvorena je kako bi djeci omogućila slobodu, učenje i razvoj u prirodi kroz aktivan rad, no unatoč mnogim pristašama Summerhilla i roditeljima koji su s povjerenjem svoju djecu slali u Summerhill škola je tijekom godina nailazila na pravne poteškoće (Neill, 1999).

Summerhill je imao burne odnose s britanskom vladom. Već 1950-ih, vladina inspekcija je ustanovila da su financije škole nestabilne, broj učenika prevelik, a kvaliteta nastave među mlađim nastavničkim kadrom loša. No, unatoč tim kritikama, inspektori su školu očito ocijenili hvalevrijednom.

Tijekom devedesetih godina prošlog stoljeća škola je devet puta bila podvrgnuta kontrolama. Kasnije se pokazalo da je razlog tome OFSTED-ovo ("Office for Standards in Education") dodavanje Summerhilla na tajni popis od 61 nezavisne škole označene kao TBW (To Be Watched) odnosno škole koje je potrebno redovito kontrolirati (Hussein, 2005).

U ožujku 1999., nakon velike inspekcije OFSTED-a, tadašnji državni tajnik za obrazovanje i zapošljavanje, David Blunkett, izdao je školi obavijest o pritužbi, na temelju školske politike o neobveznoj nastavi. Nepoštivanje takve obavijesti u roku od šest mjeseci obično dovodi do zatvaranja; međutim, Summerhill je odlučio osporiti obavijest na sudu.

Slučaj je išao pred poseban obrazovni sud u ožujku 2000., na kojem su školu zastupali poznati odvjetnici za ljudska prava Geoffrey Robertson QC i Mark Stephens. Četiri dana nakon

saslušanja, vladin slučaj je propao i dogovorena je nagodba. Učenici koji su tog dana prisustvovali ročištu zauzeli su sudnicu i održali školski sastanak kako bi raspravljali hoće li prihvatiti nagodbu. Za to su glasali jednoglasno.

Priroda nagodbe bila je znatno šira nego što bi se moglo odlučiti samo na temelju ovlasti suca. Obrazovni sud imao je samo ovlast poništiti obavijest o pritužbi, dok je nagodba predviđala da Summerhill bude pregledan u pogledu njegove filozofije i vrijednosti, da glas djeteta (kroz sastanke zajednice i na druge načine) bude uključen u inspekciju i da inspektore prate dva savjetnika iz škole i jedan iz DfE-a (Department for Education) kako bi se osiguralo da inspekcija poštuje ciljeve i vrijednosti škole. Škola je bila prva u Engleskoj koja je djeci dala zakonsko pravo na formalno izražavanje mišljenja i susret s inspektorima. Savjetnici DfE-a uključivali su prof. Paula Hirsta i prof. Geoffa Whittyja, direktora Instituta za obrazovanje i člana upravnog tijela OFSTED-a (Hussein, 2005).

Prvo cjelovito izvješće o inspekciji od osporavanog izvješća iz 1999. objavljeno je 2007. Inspekcija iz 2007., provedena u okvirima utvrđenim sudskom nagodbom, općenito je bila pozitivna, čak i u područjima koja su prethodno kritizirana izvješćem iz 1999. godine. Škola je tvrdila da nije promijenila svoj pristup od prvobitne inspekcije.

Potpuna inspekcija 5. listopada 2011. zaključila je da je škola izvanredna u svim područjima osim u nastavi, koja je ocijenjena kao dobra, a ne izvanredna zbog izostanka redovitih provjera znanja učenika.

U veljači 2013. DfE je jednostrano poništio sudski sporazum tvrdeći da OFSTED sada razumije školu i da sudski ovlaštenu postupak inspekcije više nije potreban kako bi se osigurala pravedna inspekcija. Škola je poslala dokaze i pitanja Izbornom odboru za obrazovanje za njihov sastanak s glavnim inspektorom škola, gospodinom Michaelom Wilshawom, 13. veljače 2013. koji je potom priznao grešku OFSTED-a te poručio kako će učiti na vlastitim greškama (Hussein, 2005).

5. ORGANIZACIJA ŠKOLE SUMMERHILL

Summerhill se u odnosu na redovne škole najviše razlikuje po svojoj organizaciji rada odnosno izostanku iste. Naime, nastava u Summerhillu nije obavezna, no ona se redovito održava, a školski raspored napravljen je samo za učitelje kako bi im olakšao organizaciju nastavnih sati. Učenici najčešće slušaju predavanja koja sluša njihov dobni uzrast, no ukoliko ih interesira sadržaj koji je namijenjen starijem ili mlađem uzrastu uvijek su dobrodošli na nastavu (Matijević, 2001).

Nužno je obrazovni proces podrediti potrebama i sposobnostima djece kako bi se postigli što bolji rezultati. Disciplina i kazna stvaraju strah, a strah neprijateljstvo. Sloboda u internatu shvaća se kao "raditi sve ono što drugima ne smeta", ali to vrijedi i za nastavnike i za djecu (Neill, 1999).

Jedna nastavnica radi s djecom od sedam do devet godina. Nastavu za stariju djecu organizira nekoliko nastavnika, a svaki predaje dva predmeta. Prema Husseinu (2005), radionice su popularno odredište za djecu, koja provode značajan dio vremena baveći se raznim aktivnostima. Među tim radionicama najzanimljivije su im one koje uključuju rad s drvom i metalom te izradu keramike. Odnos između igre, slobodnog rada i učenja je odnos stalne izmjene. Učenje je u drugom planu u odnosu na igru i slobodni rad jer se oni smatraju važnijima. Čitanje knjiga i tradicionalni oblici učenja nisu previše cijenjeni, dok se socijalno učenje i obrazovanje kroz igru i rad jako cijene. U školi Summerhill dijete ima moć odlučiti kada će izvršiti zadatke. Škola je poznata po svom naglasku na samoupravljanju, individualnom poštovanju, povjerenju i prihvaćanju, kao i igri i slobodi. Kurikulum je osmišljen na temelju osobnih želja i koncepcija svakog polaznika. Dok odgajatelji vode evidenciju o dolasku djece na nastavu, učenici imaju slobodu odlučiti kada će i u kojoj mjeri sudjelovati.

Osnivački cilj škole Summerhill je liberalizam, što je zapravo također u skladu s našim tradicionalnim konfucijanskim duhom individualiziranog učenja. Svačiji je temperament u životu drugačiji, kao što se razlikuju naši talenti i interesi, tako se kreativnost i kreativno razmišljanje razlikuju među ljudima (Suissa, 2023).

Internatska škola Summerhill ima vlastitu samoupravu u koju su uključeni svi članovi zajednice pa tako i djeca. Svi ravnopravno izglasavaju zakone na tjednim sjednicama. Na sjednicama se najčešće ne raspravlja o temama vezanim uz učionicu već onima koje se tiču svakodnevnog života pa tako tu bude prijavljivanja krađa, kršenja zakona, pobuna ili

prijedloga za uvođenjem novih zakona. Ove zakoni ne diktiraju odrasli, već se o njima predlaže i glasa na redovnim već spomenutim sjednicama, na kojima svi, odrasli i djeca, imaju jedan glas. Glas 7-godišnjaka ima jednaku težinu kao i glas ravnatelja. U većini škola i u domovima djeca uče samo kako prekršiti pravila, a ne kako ih postaviti.

U Summerhillu djeca su potpuno uključena u cijeli proces, na temelju kojeg uče razumjeti i cijeliti razloge iza donesenih zakona (Neill, 1980). Kad zajednica djece sjedne da odluči o parametrima po kojima će živjeti, donose praktične zakone na temelju iskustva. Na primjer, ako manja djeca trče po blagovaonici kad starija djeca pokušavaju jesti, netko bi mogao predložiti da im se ne dopušta ulazak to vrijeme (Neill, 1999).

Iako je dječji glas ravnopravan onome odrasle osobe ipak postoje neka ograničenja, djeca nemaju pravo glasanja kada je riječ o financijama škole, prehrani ili zapošljavanju osoblja jer se smatra da je briga o sebi dovoljna količina odgovornosti te nema potrebe da brinu o društvenim funkcijama koje su izvan njihovog dosega (Miletić, 2014).

Ovom vrstom samoupravljanja učenike se uči poštivanju zakona kako onih unutar Summerhilla, tako i onih zvan njega. Neill (1999) smatra kako je demokratski sustav u Summerhillu pravedniji od onog političkog jer su djeca obzirna jedna prema drugima i nemaju prikrivenih interesa. Također tvrdi kako je njihova demokracija stvarnija jer se zakoni izglasavaju na otvorenim sjednicama što isključuje problem izabranih zastupnika koje je teško nadzirati.

Internatski oblik škole omogućio je učenicima da žive u unutar Summerhilla tijekom trajanja nastave (tromjesečja). Djeca su podijeljena u pet grupa s obzirom na dob, sposobnosti i interese, a svaka grupa je smještena u jednu zgradu. Svaka zgrada ima kućepazitelja koji brine o djeci i održavanju reda i mira. Škola je zapravo cjelodnevna, a dan djece je u potpunosti organiziran. Tipičan dan započinje doručkom i pospremanjem sobe. Nakon doručka održava se nastava, no to je izbor svakog od učenika. Nakon nastave slijedi pauza za ručak. Poslijepodne je rezervirano za slobodno vrijeme. Navečer su se obično provodile izvannastavne aktivnosti poput glume, slikanja, rezbarenja, pletenja (Koren, 2018).

6. NASTAVA U SUMMERHILLU

Još jedan koncept Summerhilla koji je široj javnosti teško shvatljiv jest neobavezna nastava, zbog čega su nerijetke kritike poput „Ja nikada niša ne bih naučio da nisam bio prisiljen.“ (/Appleton, 2000.)

Štovatelji Neillove pedagogije ne bi se složili, vjerovanja su kako je tim osobama volja za učenjem „ubijena“ upravo zbog tog istog prisiljavanja. Obavezno obrazovanje potkopalo je njihovu sposobnost da propitkuju i kritički razmišljaju te im umjesto toga usadio tjeskobu koju vežu uz učenje. Nastavnik u redovnom sustavu obrazovanja ima ulogu „papirnatog boga“ , sva pozornost usmjerena je na ono što on propovijeda, dijeli pravdu, zapovijeda i svi mu se strogo pokoravaju (Neill, 1999).

Emocije djece znatno su bitnije od njihovog intelektualnog napretka, no nastavnik čiji je rad uvjetovan pravilima i standardiziranim ispitima isključivo se bave onim što je unutar dječje glave, tako da ono što je unutar srca, emocije koje su vitalne za dječji razvoj ostaju im nepoznate (Neill, 1999).

Umjesto nastavnika brigu o dječjim emocijama preuzimaju mediji poput tiska, radija i televizijskih reklama koje nisu prilagođene mentalnom sklopu mlađih uzrasta (od 5 do 16 godina). Nastavnici Summerhilla nemaju propisane nastavne metode za pratiti ili kriterije za zadovoljiti, jedino što je bitno jest da su njihovi učenici sretni jer kako Neill (1999) tvrdi u Summerhillu zadovoljniji su ako odgoje sretnog i ispunjenog smetlara nego nesretnog i ogorčenog doktora. Gotovo je nemoguće namjerno proizvesti niz ili bezbrojne skupove nastavnih metoda koje bi u potpunosti odgovarale svakom učeniku. Neillov odgovor na ovu činjenicu bio je stvaranje egalitarne i slobodne nastavne okoline za učenike kako bi odabrali nastavne planove i programe i aktivnosti bliske njihovim temperamentima. Samo u ovakvoj veseloj atmosferi učenici se neće imati čega bojati, a samim time igrati se i učiti do mile volje. Neill ne provjerava metode poučavanja nastavnika u Summerhillu jer vjeruje kako će svatko dijete naučiti ono što ga zanima bez obzira kojom metodom mu se to gradivo prezentiralo ili koliko zahtjevno ono bilo. Volja i motivacija za učenjem je ono što slobodna djeca Summerhilla dijele s odraslima, uče jer žele učiti, a ne jer im je sustav nametnuo obavezu učenja (Neill, 1980).

Nagrade poput ocjena samo ometaju pravilan razvoj osobnosti kod učenika jer ukraćuju razvoj mašte, kreativnosti i istinske znatiželje. Ovo je pravi hendikep za mnoge odrasle osobe i izravna posljedica načina na koji su obrazovani. Obrazovni ideali škole Summerhill su da obrazovanje s pretjeranim naglaskom na ocjene i postignuća često pretvara genija u prosječnost, te je najveći javni neprijatelj koji ubija kreativno razmišljanje (Suissa, 2023). Neill (1999) vjeruje da samo kada se eliminiraju pritisak za napredovanjem, ocjene, usporedbe, destruktivno natjecanje i ispiti, studenti mogu učiti ono što vole i voljeti ono što uče.

Djeca Summerhilla nemaju poteškoća s učenjem, usvajaju znanja brzinom koja njima odgovara, uče onoliko koliko su motivirani u datom razdoblju jer znaju da nemaju ispit ili ispitivanje za koji moraju biti spremni, stoga svatko uči vlastitim tempom. Većina djece je zaigrana, a upisom u formalni obrazovni sustav vrijeme za igru naglo se smanjuje ili posve ukida.

Neill je otvoreno izrazio da mrzi ispite, iako škola Summerhill ne priprema svoje učenike za redovite provjere znanja i dalje dopušta učenicima da se slobodno prijave za ispite kako bi zadovoljili vanjske zahtjeve. Ukoliko žele nastaviti svoje školovanje moraju položiti državni ispit za koji se moraju pripremati, a za ishod prijemnog ispita kao i za sve ostalo odgovaraju sami. Stoga, većina učenika iskorištava što više vremena može za igru jer kada shvate da je vrijeme za učenje i pripremanje za ispite onda se „prime posla“.

Učenici Summerhilla dokaz su kako je moguće u dvije godine naučiti potrebno gradivo za polaganje državnog ispita koji djeca pod pritiskom obaveznog obrazovanja uče osam godina. Naravno nisu sva djeca spremna pripremiti se za državni ispit u dvije godine jer kako Neill (1999) ističe ona djeca koja su manje inteligentna trebaju duže vremena za pripremu, a neki nikada ne uspiju položiti državni ispit i to je u redu.

U Summerhillu se smatra kako je za djecu bolje da znaju realnu razinu svojih sposobnosti i žive sretno na razini svojih dostignuća, nego da se probijaju kroz obrazovni sustav kao ravnodušni učenici koji će jednog dana loše obavljati svoj posao jer im nedostaje zadovoljstvo i žar koji su izgubili po putu (Mijatović, ur. 1999).

Većina Summerhillovih učenika nastavi svoje obrazovanje te izjavljuju kako bi ponovno birali Summerhill te igru i slobodu uz koju su imali mogućnost učenja preko formalnog obrazovanja. Također navode i druge kvalitete poput vjere u sebe, snalažljivosti, odgovornosti i kreativnosti za koje smatraju da se nisu mogli steći u učionici, nego su se razvile iz življenja u slobodi i zdravoj zajednici (Appleton, 2000).

7. NASTAVNICI SUMERHILLA

Kamen temeljac obrazovnog pristupa Summerhilla leži u poštivanju autonomije i slobode izbora učenika. Nastavnici u Summerhillu omogućuju učenicima da sami donose odluke o svom učenju. Ovakvim pristupom daju učenicima do znanja da im njihovi nastavnici u potpunosti vjeruju te da imaju potpunu slobodu. Donoseći samostalne odluke izrastaju u motivirane i angažirane pojedince (Čolović, 1990).

7.1. Autonomija u učenju

Za razliku od konvencionalnog obrazovanja, gdje nastavnici često interveniraju i diktiraju, nastavnici Summerhilla usvajaju pristup nemiješanja. Omogućuju učenicima prostor za istraživanje i učenje na vlastitim pogreškama, prepoznajući da su pogreške ključne za rast i samootkrivanje. Na taj način nastoje njegovati neovisnost i samopouzdanje dok pri tome pomažu učenicima da razviju otpornost i vještine rješavanja problema.

U školi Summerhill učenici se smatraju sposobnim i inteligentnim pojedincima koji su sposobni donositi samostalne odluke o vlastitom učenju. Nastavnici vjeruju da kada se učenicima omogući sloboda na izbor obrazovnog puta, oni postaju više uloženi u svoje učenje i preuzimaju vlasništvo nad svojim učenjem (Neill, 1980).

Dajući učenicima slobodu izbora, nastavnici Summerhilla potiču osjećaj odgovornosti i samoodređenja. Učenici uče procijeniti opcije, vagati posljedice i donositi odluke koje su u skladu s njihovim interesima i težnjama. Ovaj proces ne samo da poboljšava njihove vještine kritičkog razmišljanja, već i usađuje osjećaj odgovornosti, jer se učenike potiče da preuzmu odgovornost za ishode svojih izbora.

Poštivanje autonomije učenika ne podrazumijeva potpuni nedostatak vodstva od strane nastavnika. Umjesto toga, nastavnici djeluju kao vodiči podrške, nudeći prijedloge, savjete i ohrabrenje kada se to od njih zatraži. Oni stvaraju okruženje u kojem se učenici osjećaju ugodno tražeći vodstvo i vjeruju da će potražiti pomoć kada je to potrebno. Ovaj suradnički pristup potiče odnos nastavnika i učenika temeljen na

uzajamnom poštovanju i povjerenju, dopuštajući učenicima da se osjećaju osnaženo na svom putu učenja.

Summerhillova posvećenost autonomiji priprema učenike za život izvan školskih zidova. Iskustvom učenja usmjerenog prema sebi, oni razvijaju bitne životne vještine kao što su samomotivacija, upravljanje vremenom i sposobnost donošenja odluka. Ove su vještine neprocjenjive dok učenici prelaze u odraslu dob i suočavaju se s izazovima visokog obrazovanja ili radne snage (Neill, 1980).

7.2. Emocionalni razvoj učenika

Podržavanje emocionalnog blagostanja temeljni je aspekt obrazovne filozofije u školi Summerhill. Nastavnici razumiju da je pozitivno emocionalno okruženje ključno za učenike kako bi akademski i osobno napredovali (Milteer i sur., 2012).

Nastavnici Summerhilla ulažu velike napore kako bi stvorili sigurno i poticajno okruženje unutar škole. Njeguju kulturu povjerenja, poštovanja i otvorene komunikacije, gdje se učenici osjećaju ugodno izražavajući svoje misli, osjećaje i brige bez straha od osude. Siguran prostor omogućuje učenicima da izgrade snažne emocionalne veze sa svojim vršnjacima i nastavnicima, potičući razvoj osjećaja pripadnosti i emocionalne sigurnosti.

Nastavnici upoznaju svakog učenika na osobnoj razini. Obraćaju pozornost na emocionalne potrebe učenika, shvaćajući da je svako dijete jedinstveno i može zahtijevati različite oblike podrške. Pružajući pažnju i emocionalnu podršku, nastavnici stvaraju pozitivno i brižno ozračje koje potiče razvoj emocionalne inteligencije kod učenika (Silov, 2014).

Učitelji također potiču učenike da slobodno izražavaju svoje emocije. Oni razumiju da je izražavanje emocija zdrav i prirodan dio ljudskog bića. Bilo da se radi o radosti, frustraciji, tuzi ili ljutnji, učenike se potiče da podijele svoje emocije na siguran i konstruktivan način. Takva praksa pomaže učenicima da razviju emocionalnu inteligenciju i vještine emocionalne regulacije, poboljšavajući njihovu opću dobrobit (Silov, 2014).

7.3. Njegovanje znatiželje

Nastavnici u školi Summerhill potiču znatiželju i strast za učenjem prilagodbom lekcija i aktivnosti interesima učenika. Individualizirani pristup omogućuje učenicima da se duboko uključe u predmete koji ih zanimaju, čineći proces učenja ugodnijim i značajnijim. Kao rezultat toga, učenici postaju motiviraniji za traženje znanja izvan granica škole.

U Summerhillu se vjeruje da je obrazovanje najučinkovitije kada je usklađeno sa strastima i interesima učenika. Kako bi potaknuli ljubav prema učenju, nastavnici Summerhilla aktivno njeguju znatiželju i potiču učenike da istražuju svoje osobne interese. Ovaj pristup nadilazi jednostavno pružanje raznolikog raspona predmeta; uključuje prilagođavanje obrazovnog iskustva kako bi odgovaralo jedinstvenim preferencijama učenja i težnjama svakog učenika (Neill, 1999).

Nastavnici Summerhilla izdvajaju vrijeme za razumijevanje interesa, mogućnosti i stilova učenja svakog učenika. Oni surađuju s učenicima na osmišljavanju personaliziranih planova učenja, osiguravajući da ih učine dinamičnim, kreativnim i održivima.

Nastavnici podržavaju i potiču učenike da istražuju široku lepezu predmeta, umjetnosti, zanata, sporta i drugih aktivnosti kako bi sami otkrili u kojem pravcu žele usmjeriti svoje učenje (Matijević, 2001).

Nastavnici osmišljavaju projekte koji su u skladu s interesima učenika, omogućujući im da se udube u izazove stvarnog svijeta i nastave dubinska istraživanja. Time nastoje poticati razvoj kritičkog razmišljanja, praktičnih vještina i dubljeg razumijevanja predmeta.

7.4 Fleksibilost u učenju

Shvaćajući da svaki učenik ima jedinstven stil učenja, nastavnici Summerhilla prilagođavaju svoje metode kako bi zadovoljili različite potrebe. Koriste različite stilove podučavanja, uključujući praktična iskustva, grupne rasprave i učenje temeljeno na projektima, osiguravajući svim učenicima pristup nastavnom planu i programu.

U Summerhillu nastavnici nastoje stvoriti poticajno okruženje za sve učenike unatoč njihovim međusobnim različitostima. Prepoznaju jedinstvene perspektive, pozadinu i iskustva koja svaki učenik donosi u školsku zajednicu i aktivno rade na stvaranju prostora u kojem se svi učenici osjećaju cijenjenima, poštovanima i podržanima (Neill, 1999).

Nastavnici Summerhilla nastoje nastavni plan i program učiniti inkluzivnim uvažavajući različite kulturne i povijesne pozadine učenika. Uključuju raznoliku literaturu, povijesne priče i perspektive iz cijelog svijeta kako bi potaknuli osjećaj globalne svijesti i razumijevanja među učenicima (Neill, 1999).

Nastavnici aktivno rade na stvaranju sigurnog i podržavajućeg prostora u kojem se učenici osjećaju ugodno i ne boje se izraziti svoja mišljenja i stavove, pomiču otvorene rasprave o različitosti i potiču učenike da podijele svoja stajališta i uče jedni od drugih.

7.5. Njegovanje različitosti

U svakoj raznovrsnoj zajednici postoje predrasude pa tako i u Sumerhillu, nije upitna njihova prisutnost, već na koji se s njima postupa. Nastavnici u Summerhillu izravno se bave pristranostima i predrasudama, njegujući kulturu poštovanja i empatije. Sudjeluju u razgovorima o socijalnoj pravdi i jednakosti, osporavanju stereotipa i promicanju razumijevanja među učenicima (Čolović, 1990).

U Summerhillu se smatra kako razlike koje pojedinac sa sobom nosi nisu tu kako bi ga segregirale od ostatka društva, već su tu kako bi ga učinile jedinstvenim. Stoga, nastavnici nerijetko organiziraju događaje i aktivnosti koji ističu različite tradicije, praznike i kulturne manifestacije iz cijelog svijeta. Proslavom različitosti dodatno se razvija osjećaj pripadnosti i ponosa među učenicima iz različitih sredina (Čolović, 1990).

U takvu vrstu projekata uključeni su svi učenici bez obzira na dob, ukoliko žele sudjelovati. Realizacija samih projekata zahtijeva od učenika da surađuju kao tim te na taj način uče jedni od drugih. Neil (1999) ističe kako nikada ne izostaje vršnjačka podrška pri obavljanju zadataka, zbog čega učenici po završetku aktivnosti spoznaju zajedničku snagu i doprinos koji postižu kada surađuju poput skladnog tima.

Iako učenici suradnjom ostvaruju postavljene ciljeve, nerijetko izbijaju konfliktna situacije, koje Neill (1999) smatra prirodnima kada se radi u timu. Nisu svi učenici jednake dobi, stavova, mišljenja ni navika, stoga je prirodno da se događaju nesuglasice u zajedničkom radu, no važno je takve situacije kontrolirati na ispravan način. Nastavnici Summerhilla koriste takve situacije kako bi učenike naučili strpljenju i uvažavanju tuđeg mišljenja te pronalaženju zajedničkog kompromisa. Učenici iz praktičnih situacija nauče više, nego iz literature jer je riječ o njihovom vlastitom iskustvu prožetom emocijama zbog čega se ono duže zadržava u njihovoj memoriji (Neill, 1999).

Nastavni kadar Summerhilla redovito uključuje učenike u inicijative za socijalnu pravdu i projekte društveno korisnih usluga koji promiču jednakost kako bi kod učenika osvijestili važnost empatije, zagovaranja promjena i snagu kolektivnog djelovanja. Također u rad uključuju njihove roditelje koliko im mogućnosti dozvoljavaju. Svako dijete je jedinstveno i nastavnici posvećuju vrijeme upoznavanju novih učenika, no kako bi proces upoznavanja i prilagodbe u novu sredinu olakšali nastoje uključiti roditelje u njihov rad (Neill, 1999).

8. IGRA I SAMOREGULACIJA

Summerhill počiva na konceptu dječje slobode, pa tako većina djece za svoje slobodne aktivnosti bira igru. Osim što im pomaže u prevladavanju društvenih izazova razvojem socijalnih vještina igra im također omogućuje razvoj stabilnijih odnosa sa njihovim vršnjacima. Djeca nižih uzrasta igru nerijetko koriste kako bi realizirali svoje maštovite scenarije ili se izborili s nekim unutarnjim prikrivenim strahovima. Igra im omogućuje da stvore vlastiti siguran prostor u kojem se sve odvija prema njihovim pravilima, pa tako frustraciju, tugu ili strahove mogu izbaciti ili njima ovladati (Milteer i sur., 2012).

U Summerhillu igra je nekontrolirana, djeca se igraju koliko žele i kako žele, u svome izboru potpuno su slobodni, ali i odgovorni. Prema Neillu (1999.) dječaci i djevojčice ne doživljavaju igru na isti način, dječaci se češće igraju Indijanaca i gangstera te stalno nekog ubijaju dok djevojčice igru češće doživljavaju na nekoj osobnoj razini formirajući sučeljavajuće bande s jednom djevojčicom na čelu. Naizgled se čini kako se dječaci samo igraju neprijatelja dok djevojčice to uistinu jesu, ali to je na kraju dana sve samo igra (Neill, 1999). Djevojčice se također puno češće prepuštaju pukom maštanju u odnosu na dječake koji se gotovo uvijek fizički igraju. U mlađoj dobi djevojčice se uglavnom igraju lutkama dok u starijoj dobi više pažnje pridaju socijalnom kontaktu s drugim osobama nego stvarima.

U Summerhillu dostupne su grupne sportske aktivnosti poput nogometa, kartanja, šaha i stolnog tenisa, a tijekom ljetnih mjeseci većina učenika vrijeme provodi plivajući u školskom bazenu. Sportski timovi uglavnom su mješoviti jer su oba spola jednako zainteresirana za sudjelovanje (Čolović, 1990).

Iako se u Summerhillu nudi pohađanje sportskih aktivnosti Neill (1999) naglašava razliku između sportske i igre i slobodne igre. Sportska igra uključuje pravila, vrednovanje i ograničenja dok u slobodnoj igri sve navedeno izostaje i ona se temelji na mašti i kreativnosti pojedinca, ne ograničava ga postavljenim pravilima, već potiče njegov kognitivni i emocionalni razvoj. U Summerhillu ne postoji predmet tjelesnog odgoja jer su djeca dovoljna aktivna i bez njega.

Važan čimbenik dječje slobode jest samoregulacija. „Samoregulacija označava pravo djeteta na život u slobodi, bez vanjskog autoriteta.“ (Neill, 1999.: 58). To bi značilo da dijete ima

pravo činiti što želi i kada to želi. Ukoliko je djetetu dopuštena samoregulacija to ne znači da se o njemu nitko ne brine. Postoje granice do kojih dijete samo upravlja, na primjer dijete ne može upravljati financijama škole ili naravno da se neće ukloniti ograda na balkonu ukoliko dijete to poželi, važno je koncept samoregulacije uskladiti s zdravorazumskim promišljanjem. Dječja samoregulacija u Summerhillu najprisutnija je u slobodnoj igri i organizaciji vlastitog vremena odnosno pohađanju nastave ili izostajanju s iste. Na taj način djecu se indirektno podučava organizaciji vlastitog vremena i stjecanju odgovornosti za vlastite postupke i odluke te ih se priprema za budućnost i okolinu izvan zidova Summerhila (Appleton, 2000).

9. RAD U DJEČJOJ DOBI

Sloboda djece u Summerhillu obilježena je igrom i zabavom, no to ne isključuje zadatke koje imaju. Dužni su sami brinuti o svojim stvarima te ukoliko žele ostvariti promjene moraju se za njih sami potruditi.

Kada je riječ o donošenju novih zakona moraju se pobrinuti da iznesu valjane argumente na sjednici, a kada je riječ o materijalnim promjenama kao na primjer nedostatku prostora za sklanjanje bicikala od kiše sami moraju riješiti taj problem. Pa tako Neill (1999) tvrdi kako djeci nije problem raditi pritom misleći na fizičke poslove, ukoliko od tog posla imaju koristi ili zadovoljava njihove interese. Primjerom iz Summerhilla to i dočarava: U počecima djelovanja Summerhilla razvila se potreba za ambulantom, a odlučilo ju je izgraditi osoblje Summerhilla koje nema nikakvog zidarskog iskustva. Nastojali su uključiti i učenike u svoj rad, no učenicima je posao bio monoton, uz to nisu uviđali nikakav vlastiti interes: „ Posao je za djecu jednostavno bio previše dosadan, a potreba za lječilištem za njihove je mlade umove bila previše maglovita.“ (Neill, 1999.: 63). Kako bi razvili vlastiti interes u cijeloj priči učenici su zahtijevali plaću, no njih zahtjev je bio odbijen pa su tako ambulantu izgradili nastavnici i posjetitelji.

Iako je na temelju ovog primjera lako pomisliti da su djeca lijena, Neill (1999) tvrdi kako ne postoji lijenost, već samo nedostatak interesa ili zdravstveno ograničenje. Upravo su to i dokazala djeca Summerhilla koja su nekoliko mjeseci nakon izgradnje ambulante odlučila samostalno izgraditi zgradu koja će im služiti kao spremište za bicikle. Izostanak pomoći osoblja za njih nije predstavljao nikakav problem, a posao im nije bio dosadan jer su imali vlastiti interes koji ih je motivirao.

Rad u djetinjstvu pruža djeci priliku da razviju socijalne vještine. Kroz sudjelovanje u grupnim aktivnostima djeca uče komunicirati, dijeliti, surađivati i rješavati konflikte. Ove vještine su od vitalne važnosti za uspostavljanje kvalitetnih odnosa s drugima, razumijevanje različitosti i razvijanje empatije. Kada djeca rade i postižu rezultate, razvijaju osjećaj samopouzdanja i samostalnosti. Kroz rad, djeca otkrivaju vlastite sposobnosti, učeći kako obavljati određene zadatke samostalno. Ovaj osjećaj postignuća potiče njihovu motivaciju i vjeru u vlastite vještine, što je ključno za njihov osobni rast i razvoj. Rad u djetinjstvu također omogućuje djeci da nauče važne vrijednosti kao što su odgovornost, upornost, timski rad i poštenje. Kroz rad, djeca shvaćaju da rezultati dolaze s trudom i postupno razvijaju osjećaj odgovornosti prema svojim obavezama. Ove vrijednosti imaju dugoročni utjecaj na njihov moralni razvoj i kvalitetu njihovih budućih odnosa s drugima.

Nedopustivo je djecu iskorištavati, tražiti od njih da obavljaju poslove odraslih. Roditelji bi trebali davati ne zahtijevajući ništa zauzvrat jer tek tada djeca kreću raditi u skladu sa svojim interesima, željama i potrebama (Neill, 1999).

10. PROBLEMATIČNA DJECA

Izraz "problematična djeca" može se odnositi na djecu koja ispoljavaju društveno neprihvatljivo ponašanje ili imaju probleme u prilagođavanju u školi, društvu ili obitelji. Svako dijete ima jedinstvene potrebe i nije moguće donijeti općenit zaključak da su sva djeca "problematična". Ipak, mogu postojati određene poteškoće s kojima se neka djeca suočavaju i razni faktori koji diktiraju njihove akcije (Matijević, 2001).

Različiti pojedinci na različite načine aktualiziraju svoje emocije, stoga često djeca koje društvo smatra problematičnima ustvari trebaju stručnu pomoć. Kada se susrećemo s izazovnim ponašanjem kod djece, važno je pokušati razumjeti razloge takvog ponašanja. Postoje mnogi faktori koji mogu doprinijeti problematičnom ponašanju kod djece, uključujući emocionalne ili socijalne poteškoće, probleme u obitelji, nedostatak komunikacijskih vještina, specifične potrebe ili poremećaje kao što su ADHD ili autizam (Matijević, 2001).

Baran (2013) prikazuje niz istraživanja koja ukazuju na porast neprimjerenog ponašanja ulaskom djeteta u institucionalizirani sustav. Razlog tome je stjecanje samostalnosti u socijalnim i emotivnim odnosima te preuzimanje inicijative koje često rezultira nepoželjnim

ponašanjima. Također je utvrđeno kako djeca koja su bila smještena u manje skupine ili su imala više od jednog odgajatelja u skupini predškolske institucije pokazuju manje agresivnih i nedoličnih ponašanja te rjeđe stupaju u konfliktne situacije (Baran, 2013).

Navedeni rezultat istraživanja Neill (1999) opravdao bi velikom količinom ljubavi i slobode koju su djeca u manjim skupinama dobivala od svojih odgajatelja. Naime, Neill smatra kako nijedno dijete nije rođeno problematično, već nedostatak ljubavi i slobode u odgoju potiče razvoj mržnje i potrebu za suprostavljanjem autoritetu. Navodi kako su u početku djelovanja Summerhilla imali veliki broj učenika koji se smatrao problematičnima te su u Summerhill došli jer su ih ostale škole odbile. Za te učenike Neill nije imao drugačija pravila, već im je pružao jednaku slobodu i ljubav kao i drugim učenicima te su s vremenom iz kradljivaca i lažova izrasli u poštene građane (Neill, 1999). Značajnu ulogu u ponašanju djece imaju njihovi roditelji, ukoliko u ranoj dobi izostane pružanje sreće i ljubavi dijete počinje mrziti i privlačiti roditeljsku pažnju na druge, društveno neprihvatljive načine: „ ...ako ne mogu doći do ljubavi, mogu do mržnje.“ (Neill, 1999.: 71)

Kako bi se pružila odgovarajuća podrška problematičnoj djeci, ukoliko nastavnik prepozna poteškoće u ponašanju ili emocionalnom razvoju učenika važna je pravovremena reakcija. U formalnom sustavu obrazovanja učenike s teškoćama znatno je teže uključiti u grupne radove s njihovim vršnjacima. Kako se takve učenike ne bi isključivalo i segregiralo iz redovnih nastavnih aktivnosti važno je reagirati na vrijeme i omogućiti im rad s nastavnicima kompetentnim za takve slučajeve (Remšak, 2004).

Nužna je suradnja odgojno-obrazovne ustanove s obitelji i stručnim suradnicima poput psihologa ili pedagoga koji mogu pružiti dijagnostiku i razviti plan intervencije prilagođen potrebama djeteta. Individualni pristup, razumijevanje i strpljenje ključni su za napredak. Također je važno poticati pozitivno ponašanje, razvijati socijalne vještine i osigurati podršku i razumijevanje okoline djeteta. Svako dijete ima potencijal za rast i razvoj, a podrška koju primi ima značajan utjecaj na njihovu dobrobit i budući uspjeh (Matijević, 2001).

11. ZAKLJUČAK

Škola Summerhill poznata je neovisna i demokratska škola smještena u Suffolku u Engleskoj. Osnovao ju je Alexander Sutherland Neill 1921. godine, smatra se jednom od najutjecajnijih eksperimentalnih obrazovnih institucija u svijetu.

Temeljno načelo škole Summerhill je promicanje obrazovanja usmjerenog na dijete, gdje učenici imaju slobodu da uče vlastitim tempom. Za razliku od tradicionalnih škola, Summerhill ne provodi strogi kurikulum niti standardizirano testiranje. Umjesto toga, naglašava važnost individualnosti i osobnog razvoja, njegujući urođenu znatiželju i interese učenika.

U Summerhillu se učenike potiče da aktivno sudjeluju u procesu donošenja odluka u vezi s pravilima i propisima koji upravljaju školom. Ovaj demokratski pristup osnažuje učenike da imaju pravo glasa u načinu na koji škola radi, potičući osjećaj odgovornosti i samostalnosti.

Škola je strukturirana oko sustava sastanaka, gdje se učenici i osoblje okupljaju kako bi raspravljali i rješavali probleme koji se mogu pojaviti unutar školske zajednice. Ovi sastanci pružaju platformu za studente da izraze svoja mišljenja i donesu zajedničke odluke o stvarima koje ih se tiču.

Jedna od najizrazitijih značajki Summerhilla je politika "slobode pohađanja". Studenti nisu prisiljeni pohađati nastavu. Umjesto toga, slobodni su birati u kojim razredima i aktivnostima žele sudjelovati. Ova se filozofija temelji na uvjerenju da će djeca prirodno gravitirati prema predmetima i iskustvima koja ih zanimaju, što dovodi do entuzijastičnog i angažiranijeg pristupa učenju.

Iako škola potiče okruženje za samousmjereno učenje, ona također nudi raznolik niz aktivnosti i nastave, uključujući tradicionalne akademske predmete, umjetnost, zanate, sport i još mnogo toga. Cilj je pružiti dobro zaokruženo obrazovanje koje zadovoljava individualne potrebe i interese svakog učenika.

Kritičari Summerhillskog pristupa tvrde da bi nedostatak formalne strukture i autoriteta mogao dovesti do nediscipliniranih ili nefokusiranih učenika. Međutim, pristaše vjeruju da nekonvencionalne metode škole potiču kreativnost, neovisnost i ljubav prema učenju, pripremajući učenike za život izvan tradicionalnog obrazovanja.

Tijekom godina škola Summerhill inspirirala je brojne obrazovne reforme i alternativne škole diljem svijeta, potičući nastavnike da razmotre vrijednost učenja usmjerenog na dijete i autonomiju učenika. Njegov utjecaj na područje obrazovanja proteže se daleko izvan njegove male zajednice u Suffolku, ostavljajući trajno nasljeđe koje nastavlja oblikovati progresivne obrazovne prakse na globalnoj razini.

Literatura

1. Appleton, M. (2000). *A Free Range Childhood: Selfregulation at Summerhill School*. Vermont: Foundation for Educational Renewal.
2. Baran, J. (2013). Predškolski odgoj i obrazovanje kao socijalna investicija. *Revija zasocijalnu politiku*, 20 (1), 43-62. <https://doi.org/10.3935/rsp.v20i1.1117>
3. Čolović, I. (1990). *Samerhil – za i protiv*. 2. izdanje. Beograd: LiM.
4. Hovel W. i Resch U. (2002). Freinetove ideje u našim razredima: Nastavna struktura: Izbor i izmjena aktivnosti u školi. *Dijete, škola i obitelj*, 7 (2002),
5. Hussein, L. (2005). Neill and Summerhill. *The Magazine of Alternative Education*,
6. Koren, K. (2018). *Waldorf, Montessori, Freinet i Summerhill pedagoški pristupi u kontekstu suvremenog odgoja i obrazovanja* (Diplomski rad). Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:141:514749>
7. Matijević, M. (2001). *Alternativne škole*. Zagreb: Tipex.
8. Mijatović, A. (ur.), (1999). *Osnove suvremene pedagogije*. Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor.
9. Miletić, I. (2014). Kritički osvrt na Školu Summerhill. *Filozofski fakultet Sveučilišta u*
10. Milteer, R. M., Ginsburg, K. R., Council on Communications and Media Committee on Psychosocial Aspects of Child and Family Health, Mulligan, D. A., Ameenuddin, N., Brown, A., ... & Swanson, W. S. (2012). The importance of play in promoting healthy child development and maintaining strong parent-child bond: Focus on children in poverty. *Pediatrics*, 129(1), e204-e213
11. Neill, A.S. (1980). *Slobodna deca Samerhila*. Beograd: Beogradski izdavačko-grafički zavod.
12. Neill, A.S. (1999). *Škola Summerhill: Novi pogled na djetinjstvo*. Zagreb: Sara 93.
13. Remšak., J. (2004). Disciplinske strategije kot del implicitnih teorij učiteljev. *Sodobna pedagogika*, 55(2): 108-126.
14. Silov, M. (2014). *Pedagoške ideje don Bosca, Makarenka i Neilla*. Zagreb: Učiteljski fakultet.
15. Suissa, J. (2023). Democratic practice and curriculum objectives: Paul Hirst's visit to Summerhill, *Journl of Philosophy of Education*, 2023, 57, 227–243